

VIELÄ KERRAN KANSALLISUUSKYSYMYKSESTÄ

Semitshin kirjoituksen johdosta

Ei voida muuta kuin tervehtiä sitä, että Semitsh nyt, Jugoslavian valiokunnassa käydyn väittelyn jälkeen, yhtyy kirjoituksessaan kokonaan ja täydellisesti Kominternissa olevan VKP(b):n edustajiston kantaan, mutta olisi väärin tämän perusteella luulla, ettei toisaalta VKP(b):n edustajiston ja toisaalta Semitshin välillä olisi ollut erimielisyyksiä ennen Jugoslavian valiokunnassa käytyä väittelyä tai tämän väittelyn aikana. Semitsh on nähtävästi taipuvainen ajattelemaan juuri niin näistä erimielisyyksistä kansallisuus-
-kysymyksessä yrittäen selittää ne pelkiksi väärin käsityksiksi. Mutta valitettavasti hän erehtyy pahasti. Hän väittää kirjoituksessaan, että polemiikki häntä vastaan perustuu „eräisiin väärinkäsityksiin“, jotka aiheutuivat hänen „eräästä vaillinaisesti käännetystä“ puheestaan, jonka hän piti Jugoslavian valiokunnassa. Toisin sanoen, aivan kuin syy olisikin jonkun kielenkääntäjän, joka on jostakin syystä kääntänyt Semitshin puheen vaillinaisesti. Minun on totuuden nimessä sanottava, että tämä Semitshin väite ei pidä lainkaan paikkaansa. Olisi tietysti ollut parempi, jos Semitsh

olisi vahvistanut väitteensä esittämällä otteita Jugoslavian valiokunnassa pitämästään puheesta, joka on tallella Kominternin arkistossa. Mutta jostakin syystä hän ei sitä tehnyt. Sen vuoksi minun on pakko tehdä Semitshin edestä tämä vähemmän miellyttävä, mutta aivan välttämätön toimitus.

Se on sitäkin välttämättömämpää, kun vielä nytkin, kun Semitsh on täydellisesti samaa mieltä VKP(b):n edustajiston kannan kanssa, hänen nykyisessäkin kannassaan on yhä vielä melkoisesti epäselvyyttä.

Jugoslavian valiokunnassa pitämässäni puheessa (kts. „Bolshevik“⁴⁰ № 7)* minä puhuin erimielisyyksistä kolmessa kysymyksessä: 1) kysymyksessä kansallisuuskysymyksen ratkaisemisen teistä, 2) kysymyksessä kansallisuusliikkeen sisäisestä yhteiskunnallisesta sisällöstä historian nykyisellä kaudella ja 3) kysymyksessä kansainvälisen momentin merkityksestä kansallisuuskysymyksessä.

Ensimmäisestä kysymyksestä minä väitin, että Semitsh „ei ole tehnyt itselleen täysin selväksi sitä, mikä bolshevikeilla on ydinajatuksena kansallisuuskysymyksen asettelussa“, että hän irroittaa kansallisuuskysymyksen vallankumouksen yleiskysymyksestä, että tällä tavoin hän astuu tielle, joka pitää kansallisuuskysymystä vain perustuslakikysymyksenä.

Pitääkö kaikki tämä päikkansa?

Lukekaa seuraavat kohdat Semitshin puheesta Jugoslavian valiokunnassa (maaliskuun 30 pnä 1925) ja päätelkää itse:

* Kts. tämän osan s. 72—79. *Toim.*

„Voidaanko kansallisuuskysymystä pitää pelkästään perustuslakikysymyksenä? Ennen kaikkea eräs teoreettinen asetelma. Sanokaamme, että eräässä valtiossa X asuu kolme kansakuntaa — A, B ja C. Nämä kolme kansakuntaa esittävät haluavansa elää yhtenä valtiona. Mistä siis on kysymys tässä tapauksessa? Tietenkin sisäisten suhteiden säännöstelemisestä tämän valtion sisällä. Siis perustuslakiluontoinen kysymys. Tässä teoreettisessa tapauksessa kansallisuuskysymys supistuu perustuslakikysymykseksi... Jos me tällaisessa teoreettisessa tapauksessa pidämme kansallisuuskysymystä perustuslakikysymyksenä, niin silloin on sanottava,— ja sitä minä olen kaiken aikaa korostanut,— että kansojen itsemääräämisoikeus, aina eroamiseen asti, on perustuslakikysymyksen ratkaisemisen ehto. Ja vain tässä mielessä minä puhunkin perustuslakikysymyksestä“.

Mielestäni nämä kohdat Semitshin puheesta eivät kaipaakaan pitempiä kommentaarioita. Selvää on, että kuka pitää kansallisuuskysymystä elimellisenä osana prolettaarisen vallankumouksen yleisestä kysymyksestä, hän ei voi supistaa sitä perustuslakikysymykseksi. Ja päinvastoin: vain se, joka irroittaa kansallisuuskysymyksen prolettaarisen vallankumouksen yleisestä kysymyksestä, voi supistaa sen perustuslakikysymykseksi.

Semitshin puheessa on maininta, että kansallista itsemääräämisoikeutta ei voida saavuttaa ilman vallankumouksellista taistelua. Semitsh sanoo: „Selvää on, että nämä oikeudet voidaan valloittaa vain vallankumouksellisella taistelulla. Niitä ei voida saavuttaa parlamenttitietä, vaan ne ovat saavutettavissa ainoastaan joukkoluontoisilla vallankumouksellisilla teoilla“. Mutta mitä merkitsevät „vallankumouksellinen taistelu“ ja „vallankumoukselliset teot“? Voidaanko „vallankumouksellinen taistelu“ ja „vallankumoukselliset teot“ samaistaa hallitsevan luokan kukistamisen, vallan valtaamisen ja vallankumouksen voittoonviemi-

sen kanssa, jotka ovat kansallisuuskysymyksen ratkaisemisen ehtoja? Eipä tietenkään. Onhan eri asia, kun puhutaan vallankumouksen voitosta perusehtona kansallisuuskysymyksen ratkaisemiseksi, ja kokonaan eri asia, kun kansallisuuskysymyksen ratkaisemisen ehdoksi asetetaan „vallankumoukselliset teot“ ja „vallankumouksellinen taistelu“. On huomautettava, että reformien tie, perustuslaillinen tie, ei lainkaan sulje pois „vallankumouksellisia tekoja“ ja „vallankumouksellista taistelua“. Jonkin puolueen vallankumouksellista tai reformistista luonnetta määriteltäessä ei voida „vallankumouksellisia tekoja“ sellaisenaan pitää ratkaisevina, vaan niitä poliittisia tarkoitusperiä ja päämääriä, joiden nimessä puolue niihin ryhtyy ja niitä käyttää. Vuonna 1906, ensimmäisen Valtakunnan Duuman hajoittamisen jälkeen, venäläiset menshevikit, kuten tunnettua, ehdottivat „yleislakon“ järjestämistä ja jopa „aseellista kapinaakin“. Mutta se ei suinkaan estänyt heitä pysymästä menshevikkeinä. Sillä missä tarkoituksessa he silloin kaikkea sitä esittivät? Ei tietenkään tsarismiin murskaamiseksi ja vallankumouksen täydellisen voiton aikaansaamiseksi, vaan „painaustaakseen“ tsaarin hallitusta reformien saamiseksi, „perustuslain“ laajentamiseksi ja uuden „parannetun“ Duuman koollekutsumiseksi. „Vallankumoukselliset teot“ vanhan järjestelmän reformoimista varten vallan säilyessä hallitsevan luokan käsissä — se on eri asia, se on perustuslaillinen tie. „Vallankumoukselliset teot“ vanhan järjestelmän murskaamiseksi, hallitsevan luokan kukistamiseksi — on taas eri asia, se on vallankumouksellinen tie, se on vallankumouksen täydellisen voiton tie. Niiden välillä on perinpohjainen ero.

Juuri siksi olenkin sitä mieltä, että Semitshin viittaus „vallankumoukselliseen taisteluun“, samalla kun hän pitää kansallisuuskysymystä vain perustuslakikysymyksenä, ei kumoa, vaan päinvastoin vahvistaa minun väitteeni siitä, että Semitsh „ei ole tehnyt itselleen täysin selväksi sitä, mikä bolshevikeilla on ydinajatuksena kansallisuuskysymyksen asettelussa“, sillä hän ei ole ymmärtänyt sitä, että kansallisuuskysymystä ei saa ottaa erillisenä, vaan sidottuna kiinteästi kysymykseen vallankumouksen voitosta, vallankumouksen yleisen kysymyksen osana.

Pitäen kiinni tästä väitteestäni minä en halua lainkaan sanoa, että olisin esittänyt jotakin uutta Semitshin virheestä tässä kysymyksessä. En lainkaan. Toveri Manuilski puhui tästä Semitshin virheestä jo Kominternin V kongressissa⁴¹ sanoen, että:

„Kirjassaan „Kansallisuuskysymys marxilaisuuden valossa“ sekä useissa kirjoituksissaan, jotka on julkaistu Jugoslavian kommunistisen puolueen äänenkannattajassa „Radnik“ lehdessä, Semitsh esittää kommunistisen puolueen käytännölliseksi tunnukseksi taistelun perustuslain tarkistamisen puolesta, s.o. asiallisesti hän supistaa koko kysymyksen kansojen itsemääräämisoikeudesta yksinomaan perustuslailliselle pohjalle“ (kts. V kongressin pika-kirjoituspöytäkirja, s. 596—597).

Tästä samasta virheestä puhui Zinovjev Jugoslavian valiokunnassa sanoen, että:

„Osoittautuu, että Semitshin perspektiivistä ei puutu paljoa — vain vallankumousta“, sitä, että kansallisuuskysymys on „vallankumouksellinen eikä perustuslaillinen probleemi“ (kts. „Pravda“ № 83).

Eihän ole mahdollista, että kaikki nämä Kominternissa olevien VKP(b):n edustajain huomautukset

Semitshin virheestä olisivat satunnaisia ja perusteettomia. Ei ole savua ilman tulta.

Näin on Semitshin ensimmäisen ja perusvirheen laita.

Hänen muut virheensä johtuvat välittömästi tästä perusvirheestä.

Toisesta kysymyksestä minä väitin puheessani (kts. „Bolshevik“ № 7), että Semitsh „ei halua pitää kansallisuuskysymystä olemukseltaan talonpoikaiskysymyksenä“*.

Pitääkö se paikkansa?

Lukekaa seuraava kohta Semitshin puheesta Jugoslavian valiokunnassa ja päätelkää itse:

„Mikä on kansallisuusliikkeen yhteiskunnallisena sisältönä Jugoslaviassa?“ — Semitsh kysyy. Ja vastaa samassa: „Tämän yhteiskunnallisen sisällön muodostaa kilpataistelu toisaalta serbialaisen ja toisaalta kroatialaisen ja slovenialaisen pääoman välillä“ (kts. Semitshin puhetta Jugoslavian valiokunnassa).

Se, että slovenialaisen ja kroatialaisen porvariston kilpataistelu serbialaista porvaristoa vastaan ei voi olla näyttelemättä tässä vissää osaa,—se on tietenkin epäilemätöntä. Mutta yhtä epäilemätöntä on myös se, että henkilö, joka pitää eri kansallisuuksien porvariston välistä kilpataistelua kansallisuusliikkeen yhteiskunnallisena sisältönä, ei voi pitää kansallisuuskysymystä olemukseltaan talonpoikaiskysymyksenä. Mikä on kansallisuuskysymyksen olemus nykyään, jolloin kansallisuuskysymys on paikallisesta ja valtioiden sisäisestä kysymyksestä muuttunut yleismaailmalliseksi kysymykseksi, kysymykseksi siirto-

* Kts. tämän osan s. 74—75. Toim.

maiden ja riippuvaisten kansallisuuksien taistelusta imperialismia vastaan? Kansallisuuskysymyksen olemuksena on nyt siirtomaiden ja riippuvaisten kansallisuuksien suurten kansanjoukkojen taistelu näiden siirtomaiden ja näiden kansallisuuksien finanssiriistoa, poliittista orjuutusta ja niiden sivistyksen kansallisten piirteiden hävittämistä vastaan, jota hallitsevan kansallisuuden imperialistinen porvaristo harjoittaa. Mikä merkitys voi eri kansallisuuksien porvariston välisellä kilpataistelulla olla kansallisuuskysymyksen tällaisessa asettelussa? Epäilemättä ei ratkaiseva, ja eräissä tapauksissa ei edes tärkeäkään merkitys. On aivan ilmeistä, että pääasiassa tässä ei ole kysymys siitä, että yhden kansallisuuden porvaristo lyö tai voi lyödä kilpataistelussa toisen kansallisuuden porvariston, vaan siitä, että hallitsevan kansallisuuden imperialistinen ryhmä riistää ja sortaa siirtomaiden ja riippuvaisten kansallisuuksien perusjoukkoja ja ennen kaikkea talonpoikaisjoukkoja, ja että riistämällä ja sortamalla niitä se nostattaa ne taisteluun imperialismia vastaan, tekee niistä proletaarisen vallankumouksen liittolaisia. Kansallisuuskysymystä ei voida pitää sisäiseltä olemukseltaan talonpoikaiskysymyksenä, jos kansallisuusliikkeen yhteiskunnallinen sisältö supistetaan kilpataisteluksi eri kansallisuuksien porvariston välillä. Ja päinvastoin: eri kansallisuuksien porvariston välistä kilpataistelua ei voida katsoa kansallisuusliikkeen yhteiskunnalliseksi sisällöksi, jos kansallisuuskysymystä pidetään olemukseltaan talonpoikaiskysymyksenä. Ei ole mitään mahdollisuutta panna yhtäläisyysmerkkiä näiden kahden määritelmän välille.

Semitsh vetoaa erääseen kohtaan Stalinin kirjasesta „Marxilaisuus ja kansallisuuskysymys“, joka on kirjoitettu vuoden 1912 lopulla. Siinä sanotaan, että „kansallinen taistelu nousevan kapitalismin oloissa on porvarillisten luokkien taistelua keskenään“. Tällä Semitsh yrittää nähtävästi vihjata määritelmänsä oikeellisuuteen kansallisuusliikkeen yhteiskunnallisesta sisällöstä historian nykyisissä oloissa. Mutta Stalinin kirjanen on kirjoitettu ennen imperialistista sotaa, jolloin kansallisuuskysymys ei ollut marxilaisten käsityksissä saanut vielä yleismaailmallista merkitystä, jolloin marxilaisten perusvaatimusta itsemääräämisoikeudesta ei pidetty proletaarisen vallankumouksen osana, vaan porvarillis-demokraattisen vallankumouksen osana. Olisi naurettavaa olla näkemättä sitä, että kansainvälinen tilanne on siitä lähtien muuttunut perusteellisesti, että toisaalta sota ja toisaalta Lokakuun vallankumous Venäjällä ovat muuttaneet kansallisuuskysymyksen porvarillis-demokraattisen vallankumouksen osasta proletaaris-sosialistisen vallankumouksen osaksi. Jo lokakuussa vuonna 1916 kirjoituksessaan „Itsemääräämiskysymyksestä käydyn väittelyn tuloksista“⁴² Lenin sanoi, että kansallisuuskysymyksen peruspykälä kansojen itsemääräämisoikeudesta on lakannut olemasta yleisdemokraattisen liikkeen osana, että se on jo muuttunut yleisproletaarisen, sosialistisen vallankumouksen elimelliseksi osaksi. En edes puhukaan Leninin tai muiden venäläisen kommunismin edustajain myöhemmistä teoksista kansallisuuskysymyksestä. Mikä merkitys voi kaiken tämän jälkeen olla Semitshin vetoamisella tunnettuun kohtaan Stalinin kirjasessa, joka on kirjoitettu Venäjän

porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kaudella, mikä merkitys sillä voi olla nyt, jolloin me olemme uuden historiallisen tilanteen vaikutuksesta astuneet uuteen aikakauteen, proletaarisen vallankumouksen kauteen? Sillä saattaa olla vain se merkitys, että se todistaa Semitshin lainailevan ajasta ja paikasta välittämättä, välittämättä lainkaan elämän historiallisesta tilanteesta, rikkoen siten dialektiikan alkeellisimpiäkin vaatimuksia ja välittämättä siitä, että se, mikä on oikein yhdessä historiallisessa tilanteessa, voi toisessa historiallisessa tilanteessa osoittautua vääräksi. Puheessani Jugoslavian valiokunnassa minä jo sanoin, että kansallisuuskysymyksen asettelussa Venäjän bolshevikeilla on erotettava kaksi eri vaihetta: lokakuun edellinen vaihe, jolloin kysymys oli porvarillis-demokraattisesta vallankumouksesta ja kansallisuuskysymystä pidettiin yleisen demokraattisen liikkeen osana, ja lokakuun vaihe, jolloin kysymys oli jo proletaarisesta vallankumouksesta ja kansallisuuskysymys muodostui proletaarisen vallankumouksen elimelliseksi osaksi. Tuskin kaipaa todisteluja, että tällä erolla on ratkaiseva merkitys. Pelkään, että Semitsh ei ole yhä vielääkään tehnyt itselleen selväksi, mikä sisältö ja merkitys on tällä kahden vaiheen välisellä erolla kansallisuuskysymyksen asettelussa.

Juuri siksi olen sitä mieltä, että Semitshin yrityksessä pitää kansallisuusliikettä olemukseltaan ei talonpoikaiskysymyksenä, vaan eri kansallisuuksien porvariston välisenä kilpailukysymyksenä, „piilee kansallisuusliikkeen sisäisen voiman väheksyminen sekä kansallisuusliikkeen syvästi kansanomaisen, syvästi

vallankumouksellisen luonteen ymmärtämättömyys" (kts. „Bolshevik“ № 7)*.

Näin on Semitshin toisen virheen laita.

Kuvaavaa on, että samaa sanoi tästä Semitshin virheestä myöskin Zinovjev puheessaan Jugoslavian valiokunnassa lausuen, että:

„Väärä on Semitshin väite, että Jugoslaviassa muka porvaristo johtaa talonpoikaisliikettä ja että senvuoksi se ei ole vallankumouksellista“ (kts. „Pravda“ № 83).

Onko tämä yhteensattuma satunnainen? Eipä tietenkään!

Taaskin: ei ole savua ilman tulta.

Ja vihdoin, kolmannesta kysymyksestä minä väitin, että Semitsh „yrittää käsitellä kansallisuus-kysymystä Jugoslaviassa irrallaan kansainvälisestä tilanteesta ja Euroopan todennäköisistä perspektiiveistä“***.

Pitääkö se paikkansa?

Pitää kyllä. Sillä Semitsh ei antanut puheessaan edes pienintäkään vihjausta siitä, että kansainvälinen tilanne nykyoloissa, varsinkin Jugoslaviaan nähden, on mitä tärkein tekijä kansallisuus-kysymystä ratkaistaessa. Se tosiasia, että itse Jugoslavian valtio muodostui kahden suurimman imperialistisen liittoutuman keskinäisen temmellyksen seurauksena, että Jugoslavia ei voi tempautua pois siitä suuresta voimapelistä, joka on tätä nykyä käynnissä sitä ympäröivissä imperialismin valtioissa,— kaikki se on jäänyt pois Semitshin näköpiiristä. Semitshin viittaus siihen, että hän pitää

* Kts. tämän osan s. 75. *Toim.*

** Kts. sama. *Toim.*

täysin mahdollisena määrätty muutokset kansainvälisessä tilanteessa, joiden vaikutuksesta kysymys itse-määräämisoikeudesta saattaa tulla ajankohtaiseksi ja käytännön kysymykseksi, — tämä viittaus on nyt, tässä kansainvälisessä tilanteessa, katsottava jo riittämättömäksi. Kysymys ei nyt ole lainkaan siitä, että mahdollisen ja kaukaisen tulevaisuuden kansainvälisessä tilanteessa tapahtuvien määrätynlaisten muutosten jälkeen kysymys kansojen itsemääräämisoikeudesta tunnustetaan ajankohtaiseksi, — sen saattaisivat nykyään jopa porvarilliset demokraatitkin tarpeen tullen myöntää perspektiivissä mahdolliseksi. Kysymys ei nyt ole tästä, vaan siitä, ettei nykyisiä, sotien ja väkivallan tuloksena muodostuneita Jugoslavian valtion rajoja oteta lähtökohdaksi eikä lailliseksi perustaksi kansallisuuskysymyksen ratkaisemiselle. Joko tahi: joko kysymys kansallisesta itsemääräämisoikeudesta, s.o. Jugoslavian rajojen perusteellisesta muuttamisesta, on lisäksi kaukaisessa tulevaisuudessa himmeästi häämöittävään kansallisuusohjelmaan, tahi se on kansallisuusohjelman pohjana. Selvää joka tapauksessa on, että itsemääräämisoikeutta koskeva kohta ei voi olla samanaikaisesti sekä lisäksi että Jugoslavian kommunistisen puolueen kansallisuusohjelman pohjana. Pelkään, että Semitsh pitää yhä vieläkin itsemääräämisoikeutta perspektiivissä olevana lisäksi kansallisuusohjelmaan.

Juuri siksi olen sitä mieltä, että Semitsh irroittaa kansallisuuskysymyksen yleisen kansainvälisen tilanteen kysymyksestä, minkä vuoksi kysymys itsemääräämisestä, s.o. Jugoslavian rajojen muuttamisesta, ei hänelle oikeastaan olekaan ajankohtainen, vaan akateeminen kysymys.

Näin on Semitshin kolmannen virheen laita.

Kuvaavaa on, että samaa sanoo toveri Manuilski tästä Semitshin virheestä selostuksessaan Kominternin V kongressissa:

„Perusedellytyksenä koko kansallisuuskysymyksen asettamisessa. Semitshillä on se ajatus, että proletariaatin on otettava porvarillinen valtio niine rajoineen, mitkä useat sodat ja väkivaltaisuudet ovat sille luoneet“* (kts. Kominternin V kongressin pikakirjoituspöytäkirja, s. 597).

Voidaanko tämä yhteensattuma katsoa satunnaiseksi yhteensattumaksi? Eipä tietenkään!

Vieläkin kerran: ei savua ilman tulta.

*Aikakauslehti „Bolshevik“
№ 11—12, kesäkuun 30 pnd 1925
Allekirjoitus: J. S t a l i n*

* Alleviivaus minun. J. St.